

Відсоткове відношення частотності префіксів німецької фахової мови торгівлі
(всього утворено префіксальним способом 832 терміни)

Префікс	ver-	be-	an-	ab-	ein-	aus-	er-
К-сть	192	86	68	64	64	62	50
%	23,1 %	10,3 %	8,2 %	7,7 %	7,7 %	7,5 %	6 %

Значна кількість термінів фахової мови торгівлі твориться за допомогою безафіксального способу – 460, що становить 20,4 %, наприклад: *der Wert* – *вартість*, *der Preis* – *ціна*, *die Kaufkraft* – *купівельна спроможність*, *das Exportgut* – *експортний товар*, *der Geldstrom* – *грошовий потік*.

Отже, провівши дослідження, доходимо висновку, що найбільш продукуючі суфікси даної підмови – *-ung* та *-e*, префікси – *ver-* та *be-*.

Терміни німецької фахової мови торгівлі – це здебільшого багатокомпонентні слова або терміни-композиції, які переважно складаються з двох, трьох, чотирьох основ. Із 2255 проаналізованих – 1249 (55,4 %) багатоосновних термінів. Серед них виявлено:

- 1024 (82 %) двоосновних термінів (*der Exportmotor* – *експортний двигун*, *der Preiskampf* – *цінова боротьба*, *der Nominalwert* – *номінальна вартість*, *das Warenangebot* – *пропозиція товарів*);

- 207 (16, 6 %) триосновних термінів (*der Großhandelsmarkt* – *ринок гуртової торгівлі*, *das Einzelhandelsunternehmen* – *підприємство роздрібною торгівлі*, *die Außenhandelsbilanz* – *зовнішньоторговельний баланс*);

- 18 (1,4 %) чотириосновних термінів (*der Lebensmitteleinzelhandel* – *роздрібна торгівля продовольчими товарами*, *die Bio-Supermarktkette* – *мережа біо-супермаркетів*, *die Mehrwertsteuerbefreiung* – *звільнення від податку на додану вартість*).

Отже, аналіз термінів-композицій свідчить, що вони утворюються здебільшого з двох основ, словотвірні моделі яких переважно іменник + іменник, прикметник + іменник.

Провівши дослідження дериваційних особливостей німецької фахової мови торгівлі, доходимо висновку, що морфологічний спосіб термінотворення найпродуктивніший. Це зумовлено насамперед тим, що він найбільш поширений і для загальноживаної мови, а як відомо фаховій мові торгівлі властивий дуже низький рівень абстрактності, оскільки для неї характерні незначна кількість фахових термінів та незв'язний синтаксис.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Головин Б.Н. Лингвистические основы учения о терминах / Б.Н.Головин, Р.Ю.Кобрин. – М. : Высшая школа, 1987. – 104 с.
2. Д'яков А.С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти / А.С. Д'яков, Т.Р.Кияк, З.Б.Куделько. – К. : Academia, 2000. – 217 с.
3. Журавлева Т.А. Особенности терминологической номинации / Журавлева Т.А. – Донецк : АООТ Торговый дом „Донбасс“, 1998. – 253 с.
4. Кияк Т.Р. Ще раз про болючі точки українського термінотворення / Т.Р.Кияк // Українська термінологія і сучасність : збірн. наук. пр. – К. : КНЕУ, 2001. – Випуск IV. – С. 14-18.
5. Ларькова Л.Ф. Деякі структурно-семантичні особливості суфіксального утворення термінів іменників в сучасній німецькій мові / Л.Ф.Ларькова // Актуальні проблеми романо-германських мов та методики викладання іноземної мови. – К. : Вища школа, 1980. – С. 53-56.
6. Суперанская А.В. Общая терминология : Вопросы теории. – 3-е изд. стер. / А.В.Суперанская, Н.В.Польская, Н.В.Васильева. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 248 с.

Найдеш О. В.
(Чернівці)

АНАЛІЗ ФОНОСЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕКСТУ

У статті досліджуються фоносемантичні особливості тексту. Запропонований „мінорно / мажорний” поділ поетичних і прозових творів німецькомовної літератури слугує виявленню певних закономірностей уживання у тому чи іншому мотивному творі відповідних фонестемних рядів, що також сприяє посиленню мінорної чи мажорної тональності тексту.

В статье исследуются фоносемантические особенности текста. Предложено „минорно / мажорное” деление поэтических и прозаических произведений немецкоязычной литературы служит выявлению

определенных закономерностей применения в том или другом мотивном произведении соответствующих фонетических рядов, что также способствует усилению минорной или мажорной тональности текста.

The article deals with the phonosemantic peculiarities of a text. The suggested minor-major grouping of literary works in German helps reveal certain regularities in the use of corresponding phonetic sequences in this or that motif which stipulate the tone of a text.

Проблема символічних і функціональних властивостей початкових звукосполучень посідає важливе місце у сучасній фоносемантиці. Ці властивості можуть бути вивчені за допомогою психолінгвістичних і статистичних методів на матеріалі словникового складу і текстів. Символічні властивості німецьких початкових сполучень приголосних звуків *bl-•br-•dr-•fl-•fr-•gl-•gn-•gr-•kl-•kn-•kr-•kv-•pfl-•pfr-•pl-•pr-•l-•m-•n-•r-•v-•sk-•p-•pl-•pr-•t-•tr-•tsv-•* нами досліджуються не лише у мові, але й у мовленні [11, 12]. Проблема „звук–зміст”, значення початкових фонемних сполучень привертала увагу багатьох вітчизняних (С.В. Вороніна, В.В. Левицького, А.Б. Михальова, А.М. Жерновой, А.А. Калити, Н.Л. Львової та ін.) та зарубіжних дослідників (Л. Блумфілда, Ф. Хаусхолдера, Е. Фенца, Дж. Фьорса, Х. Марчанда, Б. Уорфа, С.Ульмана, З. Харріса, В. Мюса, Е. Юнгера, З. Ертеля та ін.). Актуальність нашої роботи зумовлена необхідністю комплексного аналізу методики суб’єктивного та об’єктивного вивчення звукозображального процесу, розробки достовірних даних про символічні значення початкових сполучень приголосних (фонем) у сучасній німецькій мові, отриманих за допомогою лінгво-статистичних методів і з урахуванням сучасного рівня вивчення фоносемантики.

У даній роботі ми пропонуємо дослідити функціонування початкових приголосних сполучень німецької мови у різних творах. Щодо типології, систематизації та класифікації текстів існують різні підходи. А.А. Залевська, з’ясовуючи проблеми розуміння і сприйняття тексту, розкриває поняття „внутрішнього життя” тексту, розглядає його емоційний аспект [6, с. 345–358]. Автор підкреслює, що укладений німецькими лінгвістами перелік жанрів текстів нараховує 5000 одиниць, тому процес класифікації дуже складний [6, с. 361]. Н.С. Бабенко наголошує, що систематизація текстів за жанрами, типами, класами виділяється в останні роки в самостійний аспект лінгвістичної теорії тексту, але „спроба об’єднати усе розмаїття існуючих жанрів текстів носить ще пошуковий характер” [1, с. 51]. О.Б. Сиротинина класифікує текст за часом написання та сферою його використання і за принципами текстової організації [14, с. 64]. В.В. Левицький розрізняє п’ять функціональних стилів текстів: художній, публіцистичний, науковий, офіційно-діловий і розмовний. Художній стиль виділяє літературні роди (епос, лірика, драма) та види, жанри (проза, поезія, оповідання, повість, роман...) [9, с. 39]. Часто користуються в сучасному мовознавстві терміном *види текстів*, які можуть розглядатися також як різновид функціонального стилю [9, с. 40].

Принципово новий підхід до художнього тексту щодо його класифікації запроваджує В.П. Белянін, розглядаючи „емоційно-сміслову домінанту” як провідну при типологізації текстів [2, с. 10]. Автор дотримується таких базових постулатів: 1) будь-який мовний елемент обумовлений мовними і психологічними закономірностями; 2) різні психологічні типи людей створюють також розмаїття когнітивних структур; 3) структури художнього тексту корелюють із структурами акцентної свідомості; 4) центром художнього тексту є його емоційно-смістова домінанта, яка впливає на семантику, морфологію, синтаксис та стиль; 5) текст є цілісною системою „дійсність – свідомість – модель світу – мова – автор – текст – читач – проекція”; 6) читач має право на власну інтерпретацію змісту художнього тексту. У такий спосіб В.П. Белянін розрізняє „світлі”, „активні”, „темні”, „сумні”, „веселі”, „красиві” і „складні” тексти [2, с. 61]. Автор підкреслює новий підхід щодо аналізу художнього тексту: від психічного до психолінгвістичного. А.Ю.А. Сорокін трактує дослідження В.П. Беляніна як *психопоетологічне*, що враховує авторський задум, мотив, цінності [15, с. 128–129]. Цей підхід ми врахували під час класифікації досліджуваних творів на мінорні і мажорні.

Існують два основні підходи (умовно) до аналізу фоносемантичних особливостей тексту: методика О.П. Журавльова та методика З. Ертеля [7]. О.П. Журавльов вводить термін „фонетичне значення” (ФЗ) та пропонує формулу для його визначення. При цьому змістовність мовної форми розуміється як символічне значення, а символіка звуків мови вважається значущою для фонетичної форми, або фонетичним значенням [5, с. 31]. Учений твердив, що не лише окремі звуки мають ФЗ, але й їх сполучення [5, с. 117]. В.В. Левицький не погоджується з окремими положеннями в дослідженнях О.П. Журавльова, а саме з суб’єктивним підходом у виборі слів та інтерпретації відповідності ФЗ сигніфікативному значенню слова [8, с. 84–85]. О.П. Журавльов досліджує символіку звуків у поетичному мовленні, де організація звукової форми набуває значимості. Комп’ютер-

на обробка текстів передбачає при цьому такі операції: 1) задаються отримані за допомогою методу „семантичного диференціалу” ознаки звукобукв (графонів), наприклад, *a* – *хороший, великий, світлий, активний, округлий, радісний, добрий, могутній...*; *x* – *поганий, грубий, темний, пасивний, жахливий, печальний, тихий, короткий...* 2) задається середня частота звуків у звичайному мовленні; 3) визначається частота вживання звукобукви в тексті; 4) порівнюється середня і одержана частота вживання звукобукви, що дозволяє встановити високу чи низьку частотність тих чи інших звукобукв у досліджуваному тексті. Якщо частотність звукотипу в тексті дорівнює середній частотності звука в мовленні, то цей текст не має вказаних фоносемантичних характеристик; якщо частотність вища за середню, то текст володіє зазначеними фоносемантичними характеристиками; 5) високочастотні звукобукви порівнюються із семантикою досліджуваного тексту [5, с. 125–138]. У такий спосіб А.П. Журавльов спробував виміряти ФЗ поетичного тексту та зіставити результати такого дослідження з загальним емоційно-значеннєвим змістом віршів. В основу процедури аналізу покладено порівняння середніх оцінок символіки звуків із відхиленнями частотностей звуків у тексті від норми. Однак, ця процедура аналізу тексту, за словами самого автора, ще має недоліки [5, с. 113]. Використовуючи формулу О.П. Журавльова для обчислення ФЗ німецьких слів, В.В. Левицький запропонував об’єктивну процедуру інтерпретації отриманих даних про ФЗ цих слів. Знайшовши середню величину ФЗ, розглядалися лише випадки її перевищення, що означало наявність відповідної ознаки (всі інші випадки – відсутність ознаки). Було доведено, що 50,5% німецьких досліджуваних слів (всього 617 од.) мають суттєво виражене ФЗ (хоча б за однією шкалою) [8, с. 87]. Така методика аналізу тексту була застосована Н.Л. Львовою при дослідженні звуко-символічних властивостей англійських початкових фонемних сполучень в прозових, поетичних та публіцистичних текстах з позитивною та негативною конотацією [10, с. 40–45]. Цікавим є також дослідження Л.П. Прокоф’євої щодо звуко-колірної асоціативності в мовній свідомості та художньому тексті, яке також базується на теорії ФЗ О.П. Журавльова [13, с. 23–43].

Друга методика вивчення звуко-символічних властивостей тексту запропонована З. Ертелем, за допомогою якої вивчався розподіл „*сильних*” (щодо звуко-символічних ознак) і „*слабких*” приголосних у листах відомих діячів ХІХ ст. [7, с. 195–198]. До сильних звуків (на основі попередніх експериментів) були віднесені /p/, /t/, /k/, /f/, /s/, до слабких – /b/, /d/, /g/, /v/, /z/. Увесь список поділений на дві частини: 15 „динамічних” та 14 „нединамічних” особистостей. До першого списку увійшли, зокрема: К. Маркс, Р. Вагнер, А. Гумбольдт, Л. ван Бетховен, Ф. Ніцше, О. Бісмарк, Г. Гейне та ін. Припускалось, що в їхніх листах *сильні* звуки траплятимуться частіше, ніж *слабкі*. Стосовно більшості з 15 „динамічних” особистостей ця гіпотеза підтвердилася. Зворотний результат зафіксовано в листах А. Гумбольдта, Л. ван Бетховена; близький до нейтрального розподілу частот засвідчили листи Г. Гейне та О. Бісмарка [18, с. 170–177].

У нашому дослідженні при подальшому вивченні фоносемантичних властивостей німецьких початкових фонем та розподілі їх в художньому тексті (прозовому, поетичному) з мінорною (негативною) та мажорною (позитивною) конотацією ми спираємося загалом на методику З.Ертелем та частково використовуємо методику О.П. Журавльова.

Нами здійснюється розподіл творів на „мінорні” та „мажорні”. Мінорність чи мажорність, на наш погляд, обумовлюється задумом автора, сюжетною канвою твору, його тематикою, ідеєю та впливом на читача; змалюванням у творі „сумного, трагічного” чи „веселого, радісного”. Щоб уникнути суб’єктивізму, ми спиралися на критичну літературу щодо характеристики обраних для аналізу творів, отже, ми згрупували твори на „мінорні” і „мажорні”, керуючись аналізом експертів – критиків. Якщо ФЗ базується на ознакових характеристиках, то лексичне значення слова – на конотативно-ознаковому компоненті, який встановлюється за результатами методики „семантичного диференціалу” за трьома шкалами при суб’єктивному та об’єктивному вивченні нами фоносемантичних властивостей досліджуваних фонем. Оскільки тексти згруповані нами як „мінорні” і „мажорні”, будемо вважати, що ці характеристики збігаються з ознакою „семантичного диференціалу” „оцінка” („неприємний” – „приємний”).

Отже, завданням цієї роботи є: а) з’ясувати співвідношення між конотативними ознаками найбільш уживаних у зазначених творах сполучень та змістом текстів; б) порівняти частоту вживання досліджуваних фонем в різномотивних творах; в) встановити певні фонемно – лексико – семантичні зв’язки, закономірність існування яких підтверджується отриманими статистичними результатами; г) виявити закономірності вживання відповідних фонем (з негативною та позитивною „оцінкою”) у мінорних та мажорних текстах, які можуть сприяти мінорно-мажорним характеристикам творів.

Аналіз прозових творів німецькомовної літератури з метою виявлення певних закономірностей щодо вживання досліджуваних фонем проводиться поетапно, з поступовим встановленням відповідних характеристик. Нами досліджуються твори одного і того ж автора (романи В.Бределя „Die Prüfung“, „Die Väter“), встановлюється їх мінорно- чи мажорномотивний зміст та виявляються особливості вживання в них лексем з відповідними фонестемами [16, 17].

Завданням дослідження є встановлення мінорності обраних творів В. Бределя та виявлення певних закономірностей уживання в них фонем з фонемами /l/ та /r/. Щодо механізму опрацювання даного матеріалу, то була проведена суцільна вибірка фонем загальним обсягом 38000 слововживань, з яких виділено 16137 дво- та трисполучних приголосних фонем початку слова, причому особливу увагу звернено на фонести, які містять фонем /l/ та /r/. Провівши кількісний аналіз уживання слів з кореневими фонестемами, зазначимо, що фонема /r/ у початкових сполученнях типу br-, gr-, fr-, ... (всього 7571 од.) трапляється частіше, ніж фонема /l/ у сполученнях bl-, gl-, fl-, ... (всього 3690 од.). Вірогідність цього факту підтверджує обчислення критерію χ^2 та коефіцієнта взаємної спряженості (K) через складання чотирипільних таблиць.

Можемо констатувати, що фонестемами з фонемою /r/ у досліджуваних творах В. Бределя трапляються частіше, ніж фонестемами з фонемою /l/ (зрозуміло, що частота вживання фонем залежить від частоти вживання лексем). Чи можемо стверджувати, що кожний біном типу bl-br, fl-fr, pl-pr тощо має таку закономірність? Звернемо увагу й на той факт, що такі фонести, як dr-, tr-, 'tr- є безпарними, тому кількісна характеристика фонем /r/ у порівнянні з фонемою /l/ відповідних початкових приголосних фонем значно вища. Однак, обчисливши співвідношення /l/ до /r/ лише у біномних фонестемах, одержуємо також статистично значущий результат, оскільки $\chi^2=523,45$ і $K=0,127$. Отже, ми отримали позитивний результат і в другому випадку, що підтверджує попередній висновок щодо фонем /l/ та /r/ у досліджуваних фонестемах. Розглянемо кожен випадок зокрема та спробуємо проаналізувати його, подавши дані у вигляді наступної таблиці 1.

Таблиця 1

Частота вживання фонем у творах В. Бределя (дані критерію χ^2 та коефіцієнта K)

bl-	br-	fl-	fr-	gl-	gr-	kl-	kr	pfl-•
773	858	399	1879	676	1143	663	650	80
$\chi^2=4,67$ K=0,012		$\chi^2=1034,57$ K=0,179		$\chi^2=127,06$ K=0,063		$\chi^2=0,13$ K=0,002		
pl-	pr-	'l-	'r-	kn-	n-	m-	'v-	tsv-•
309	445	787	479	263	289	188	972	498
$\chi^2=25,12$ K=0,028		$\chi^2=77,99$ K=0,049						
't-	'p-	'pl-	'pr-	'tr-	dr-	tr-•		
2394	272	3	322	505	494	796		
		$\chi^2=316,30$ K=0,099						

Як бачимо з таблиці 1, найбільш високим виявився критерій χ^2 для бінома fl-fr ($\chi^2=1034,57$; $K=0,179$), біном bl-br має нижчу значущість ($\chi^2=4,37$; $K=0,012$), але величина χ^2 більша за критичний мінімум $\chi^2=3,84$, отже результат є значущим. Парні фонести kl-kr мають $\chi^2=0,13$; $K=0,002$, тому зв'язок виявився несуттєвим. Виняток становить біном 'l-'r-, критерій χ^2 та коефіцієнт K якого є позитивними, але підтверджується той факт, що фонема /l/ трапляється частіше, ніж фонема /r/. Однак співвідношення загальної кількості парних і безпарних фонем, що містять відповідно фонем /l/ та /r/ через критерій χ^2 та коефіцієнт K, констатує перевагу у цих творах фонем з фонемою /r/.

Важливо також встановити, мінорного чи мажорного характеру є за своєю тематикою, сюжетними лініями, словесними забарвленнями, гостротою проблематики досліджувані твори. За своїм змістом, темою, засобами її розкриття аналізовані твори В. Бределя відносяться експертами-критиками до творів мінорного мотиву, тобто такі, у яких зображується *трагічне, проблемне, конфліктне* і відповідний „настрій” передається читачеві [3, 4].

Розглянемо слова з досліджуваними фонестемами, частота вживання яких більша 20, і порівняємо їх лексичне значення, подавши результати у таблиці (слова розташовані у порядку спадання частоти вживання):

Фонестемно-лексичний зв'язок у творах В. Бределя

br-•	bringen, braun, brennen, Bruder, brauchen, breit, Braue, brüllen, brummen, braten
fr-•	fragen, fremd, Freude, freundlich, fressen, froh, freuen sich, früh, Front, frisch, frei, frech
fl-•	Flucht, flüstern, fliegen, fleischig, Fleisch, flüchten, flüchtig, Fleck, Fluß
gr-•	Grund, grau, Grenze, groß, Grabe, gräßlich, grausam, grün, grüßen,
gl-•	glauben, gleich, Glut, gleichgültig, gleichmütig, glücklich, Glied
kr-•	Kraft, kräftig, Krise, kriechen, krumm, Kreuz, Krieg, kriegen, krank, Kreis, Krankheit, krümmen, kränklich
kl-•	klein, klar, Kleid, klopfen, klug, klingen, Klasse
pr-•	Problem, Prügel, pressen, Preis, prüfen
pl-•	plotzlich, Platz, Plan
pfl-•	pflegen, Pflicht
т-•	schrecken, schreiben, Schreck, schreien, schrecklich, Schritt, Schrei, schräg, schroff
ʼl-•	schlafen, schlecht, schließen, schlimm, Schloß, schlagen, schließlich, schlau, Schlag, schleppen, schleichen, Schlacht, Schlaf
ʼpr-•	sprechen, springen, Sprache, sprachlos
ʼtr-•	Straße, streng, streichen, Streit, Strand, Streich, stramm, Strolch
tr-•	tragen, treten, trennen, treffen, trübe, treiben, trinken, Träne, trocken, Traum, Trauer, traurig
dr-•	drei, drehen, drängen, dringlich, dringen, drücken, draußen, drohen, drüben

Підсумовуючи проведений аналіз, констатуємо, що значення слів з початковими фонестемами, які містять фонему /r/, мають, здебільшого, „негативний” семантичний характер (враховуючи частоту їх вживання), а фонестемами з фонемою /l/, навпаки, містять „позитивне”, або „нейтральне” значення, проте в кількісному співвідношенні їх менше. Однак фонестема fr- набуває певного „позитивного” семантичного змісту, незважаючи на компонент /r/, у словах, які є носіями „позитивної” конотації: *Freude, froh, freuen sich*. Але часто вживаються також і слова *fremd, fressen, Front, frech* з „негативним ознаковим компонентом”. Цим фактом, очевидно, й пояснюється великий розрив у кількісному співвідношенні використаних відповідних слів (fl- 399, fr- 1879). Порівнявши кількісну і якісну характеристику слів з фонестемами kl-kr (величина χ^2 та K є суттєвими), відзначимо, що найчастіше уживане слово *Kraft* (63) та відповідне йому слово *klein* (336) з „нейтральним” (рідше „позитивним”) семантичним компонентом є незначними для мінорного мотиву, але компонент kl- кількісно переважає у порівнянні з компонентом kr-.

Цікавим є отриманий результат сполучень фонем ʼl-т (у кількісному співвідношенні ʼl – 787, т – 479, $\chi^2=77,99$; K=0,05). За своєю семантикою лексеми з фонестемами ʼl-т мають „негативний” зміст: *schlecht, schließen, schlimm, schlagen, schlau, Schlag, ...; schrecken, Schreck, schrecklich, ...* Тому можна припустити відсутність закономірності вживання в мінорному мотиві фонем /l/ і /r/ у фонестемах ʼl-т. Не виключена можливість пояснення цього факту і тим, що фонема /l/, яка входить у різні початкові сполучення типу st-, str-, sp-, spr-, schm-, schw-, schl-, schr-, schn-, викликає мінорні асоціативні характеристики [8, с. 19, с. 47]. Саме тому, ймовірно, під впливом переважно мінорної фонемі /l/ не лише сполучення т-• але й фонестема ʼl- несе у собі конотацію негативного сприйняття, домінує і має високу частоту вживання в творах мінорного характеру.

Якщо схарактеризувати кожне часто вживане слово (див. табл. 2) за шкалою оцінки як „позитивне”, „негативне”, „нейтральне”, то виявляється, що з 91 поданого слова з фонестемами з фонемою /r/ 46 лексем визначаються з негативним відтінком значення, 5 – з позитивним, решта – з нейтральним. З 52 слів з фонестемами, що містять фонему /l/, вісім слів мають негативне значення, 5 – позитивне, інші – нейтральне. При порівнянні фонестем з негативною /r/ і позитивною /l/ (відповідно 46 і 5) через критерій χ^2 та коефіцієнт K отримуємо позитивний результат ($\chi^2=24,17$; K=0,411) і підтвердження того, що „негативізму” мінорних творів також сприяють лексеми з фонестемами з фонемою /r/ негативного змісту. „Негативізм” мінорних творів обумовлений саме негативною /r/, а не іноді вжитою у негативному значенні /l/ (відповідно 46; 8), тому що χ^2 при цьому дорівнює 17,41, а коефіцієнт K становить 0,349. Отже, ми одержали підтвердження не лише кількісної переваги у мінорі /r/ над /l/, але й якісної.

У перспективі доцільним видається дослідження символічних властивостей фонестем у різних текстах, різних літературних періодів, на матеріалі творів одного автора (з урахуванням авторського стилю).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабенко Н.С. Жанровая типологизация текстов как лингвистическая проблема / Н.С. Бабенко // Филология и культура. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г.Р. Деравина, 1999. – ч. 3. – С. 50–53.
2. Белянин В.П. Основы психолингвистической диагностики: модели мира в литературе / В.П. Белянин. – М.: Тривола, 2000. – 246 с.
3. Бредель В. Избранное / В. Бредель / [пер. с нем. / пред. Р. Самарина]. – М.: Художественная литература, 1972. – 398 с.
4. Бредель В. Отцы: роман / В. Бредель / [пер. с нем. И. Горкиной / предисл. М. Зоркой]. – М.: Художественная литература, 1986. – 398 с.
5. Журавлёв А.П. Фонетическое значение / А.П. Журавлёв. – Л.: Изд-во Ленинград. ун-та, 1974. – 160 с.
6. Залевская А.А. Слово. Текст: Избранные труды: научное издание / А.А. Залевская. – М.: Гнозис, 2005. – 543с.
7. Левицкий В.В. Звуковой символизм. Мифы и реальность: монография / В.В. Левицкий. – Черновцы: Черновицкий национальный университет, 2009. – 264с.
8. Левицкий В.В. Звуковой символизм. Основные итоги / В.В. Левицкий. – Черновцы, 1998. – 130 с.
9. Левицкий В.В. Квантитативные методы в лингвистике: учебное издание / В.В. Левицкий. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 264 с.
10. Львова Н. Вимірювання фонетичного значення тексту / Надія Львова // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць / наук. ред. Левицький В.В. – Вип. 234: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2005. – С. 38–46.
11. Найдеш О. Об'єктивний звуко-символізм фонестемної лексики німецької мови / Ольга Найдеш // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць / наук. ред. Левицький В.В. – Вип. 431: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2009. – С. 94–111.
12. Найдеш О.В. Явище фоносемантизму в німецькомовній поезії / Найдеш О.В. // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць / наук. ред. Левицький В.В. – Вип. 41: Германська філологія. – Чернівці: ЧДУ, 1998. – С. 14-25.
13. Прокофьева Л.П. Звуко-цветовая ассоциативность в языковом сознании и художественном тексте: универсальный, национальный, индивидуальный аспекты: автореф. дис. на соиск. уч. степ. докт. филол. наук.: спец. 10.02.19 „Теория языка” / Прокофьева Лариса Петровна. – Саратов: Саратовский государственный университет, 2009. – 47, [1] с.
14. Сиротинина О.Б. Русский язык и культура общения для нефилологов: [учебное пособие] / Сиротинина О.Б., Гольдин В.Е., Куликова Г.С., Ягубова М.А. – Саратов: Изд-во „Слово”, 1998. – 120 с.
15. Сорокин Ю.А. Психопозитика и ее перспективы / Ю.А. Сорокин // Методология современной лингвистики: проблемы, поиски, перспективы. – Барнаул: Изд-во Алтайск. гос. ун-та, 2000. – С. 128–132.
16. Bredel W. Die Väter. Roman / Willi Bredel. – Berlin / Weimar: Aufbau Verlag, 1973. – 463 S.
17. Bredel W. Die Prüfung. Roman / Willi Bredel. – Leipzig: Reclam, 1981. – 315.
18. Ertel S. Psychophonetik: Untersuchungen über Lautsymbolik und Motivation / Suitbert Ertel. – Göttingen: Verlag für Psychologie C.J. Hogrefe, 1969. – 230 S.

Науменко А. М.
(Миколаїв)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК ЧИННИК НЕАДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

У статті розглядається логічна структура категорії «індивідуальний стиль перекладача», яка суттєво впливає на появу розходжень між оригіналом і перекладом. Вказану структуру схарактеризовано як систему з потрійними компонентами. По-перше, філософським, тобто прочитання перекладачем оригіналу оцінюється як наслідок філософського акту сприйняття суб'єктом об'єктивної реальності, внаслідок чого виникає копія сприйнятого об'єкту, в якій обов'язково присутні і об'єкт, і суб'єкт; тобто вже на філософському рівні переклад не може відповідати оригіналу (ступінь невідповідності – це предмет конкретного практичного аналізу-порівняння). По-друге, індивідуальним, тобто перекладач інтерпретує оригінал на власний розсуд, у межах своїх етнографічної, національної, соціальної, історичної, психологічної, виховної, освітньої, досвідної, вікової та іншої іпостасі, що, зрозуміло, кардинально замінює у перекладі вказані іпостасі автора оригіналу, через що переклад йому не відповідає. Не випадково ж у стародавні неписьменні часи перекладача у багатьох племенах і державах називали словом «тлумач» (або «толмач»), що збереглося і до сьогодні (у німецькій мові: «dolmetschen», тобто «тлумачити»; в українській – «тлумачний словник», в російській – «толковый словарь»). І по-третє, професійним, тобто перекладач має свої особисті звички на всіх мовних рівнях (фонетичному, лексичному, морфологічному, синтаксичному, стилістичному, навіть жанровому тощо), що неминуче руйнує стилістику оригіналу, роблячи з нього новий твір на аналогічний сюжет. В статті робиться висновок, що уникнути руйнуючої діяльності вказаних трьох складових індивідуального стилю перекладача неможливо; їх можна лише притишити, бо переклад без цих трьох компонентів індивідуального стилю перекладача існувати не може.